

Unga lagöverträdare

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet ett tjugotal motionsyrkanden från de allmänna motionstiderna 2011 och 2012. De behandlade yrkandena rör unga lagöverträdare och tar bl.a. upp frågor om brottsförebyggande arbete, utredningen av brott där unga är inblandade och påföljder för unga lagöverträdare. Av dessa yrkanden behandlas tio förenklat, eftersom samma eller i huvudsak samma frågor har behandlats av riksdagen tidigare under valperioden.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående utrednings- och beredningsarbete.

I betänkandet finns nio reservationer (S, MP, SD, V) och ett särskilt yttrande (S, SD).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Utskottets överväganden	6
Brottsförebyggande arbete	6
Handläggningstider	10
Utredning av brott som begåtts av unga lagöverträdare	15
Sänkt straffmyndighetsålder	19
Påföljder för unga lagöverträdare	21
Gallring i belastningsregistret	23
Motioner som bereds förenklat	24
Reservationer	25
1. Polisens brottsförebyggande arbete, punkt 1 (MP)	25
2. Brottsförebyggande rådets (Brå) arbete, punkt 2 (MP)	26
3. Handläggningstider, punkt 3 (S, MP, V)	26
4. Rätt till biträde, punkt 5 (S, V)	27
5. Barnahus för utredning av brott, punkt 6 (MP)	27
6. Sänkt straffmyndighetsålder, punkt 7 (SD)	28
7. Påföljder för unga, punkt 8 (MP)	29
8. Prövning av unga, punkt 9 (SD)	29
9. Gallring i belastningsregistret, punkt 10 (MP)	30
Särskilda yttranden	31
Motioner som bereds förenklat (S, SD)	31
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	32
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011	32
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012	33
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 11	36

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Polisens brottsförebyggande arbete

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:So299 av Johan Pehrson (FP),

2012/13:Ju249 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 17 och

2012/13:Ju353 av Mikael Oscarsson (KD).

Reservation 1 (MP)

2. Brottsförebyggande rådets (Brå) arbete

Riksdagen avslår motion

2012/13:Ju403 av Agneta Börjesson m.fl. (MP) yrkande 5.

Reservation 2 (MP)

3. Handläggningstider

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Ju359 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 17 och

2012/13:Ju373 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 3.

Reservation 3 (S, MP, V)

4. Föräldraansvaret

Riksdagen avslår motion

2011/12:Ju319 av Mikael Oscarsson (KD).

5. Rätt till biträde

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Ju359 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 19 och

2012/13:Ju373 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 5.

Reservation 4 (S, V)

6. Barnahus för utredning av brott

Riksdagen avslår motion

2012/13:Ju403 av Agneta Börjesson m.fl. (MP) yrkande 3.

Reservation 5 (MP)

7. Sänkt straffmyndighetsålder

Riksdagen avslår motion

2012/13:Ju311 av Kent Ekeröth (SD).

Reservation 6 (SD)

8. Påföljder för unga

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Ju356 av Susanna Haby (M) och

2012/13:Ju403 av Agneta Börjesson m.fl. (MP) yrkandena 7 och 8.
Reservation 7 (MP)

9. Prövning av unga

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Ju379 av Kent Ekeröth (SD),

2011/12:Ju411 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 12 och

2012/13:Ju250 av Kent Ekeröth (SD).

Reservation 8 (SD)

10. Gallring i belastningsregistret

Riksdagen avslår motion

2012/13:Ju403 av Agneta Börjesson m.fl. (MP) yrkande 13.

Reservation 9 (MP)

11. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 21 februari 2013

På justitieutskottets vägnar

Morgan Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Morgan Johansson (S), Johan Linander (C), Krister Hammarbergh (M), Ewa Thalén Finné (M), Kerstin Haglö (S), Anti Avsan (M), Christer Adelsbo (S), Jan R Andersson (M), Elin Lundgren (S), Arhe Hamednaca (S), Maria Ferm (MP), Caroline Szyber (KD), Richard Jomshof (SD), Carl-Oskar Bohlin (M), Mattias Jonsson (S), Marianne Berg (V) och Anton Abele (M).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlas ett tjugotal motionsyrkanden från de allmänna motionstiderna 2011 och 2012. De behandlade yrkandena handlar om unga lagöverträdare och tar upp frågor om brottsförebyggande arbete, utredning av brott där unga är inblandade, sänkt straffmyndighetsålder för unga lagöverträdare, prövningen av grova våldsbrott utförda av unga, påföljder för unga lagöverträdare och gallring av uppgifter i belastningsregistret. Av yrkandena behandlas tio förenklat, eftersom samma eller i huvudsak samma frågor har behandlats av riksdagen tidigare under valperioden. Dessa yrkanden finns i bilaga 2.

Utskottets överväganden

Brottsförebyggande arbete

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avslår motioner om bl.a. uppdrag till polisen att samarbeta med ideella föreningar i det brottsförebyggande arbetet och om åtgärder för att stävja ungdomsfylleri och våld i offentliga miljöer.

Jämför reservationerna 1 (MP) och 2 (MP).

Motionerna

Flera motioner behandlar polisens brottsförebyggande arbete bland ungdomar. I kommittémotion 2012/13:Ju249 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 17 begärs att polismyndigheterna i varje kommun ska ges i uppdrag att inleda samarbete med ideella föreningar om brottsförebyggande lokalt arbete med inriktning på barn i riskzonen. I motion 2011/12:So299 av Johan Pehrson (FP) yrkas att polisen som huvudregel bör informeras när en kommun fattar beslut om en placering i ett familjehem i en kommun och placeringen gäller en ung person som tidigare varit dömd för eller misstänkt för brott. En direkt information till polisen underlättar enligt motionären ett progressivt förebyggande arbete för poliser i yttre tjänst. I motion 2012/13:Ju353 av Mikael Oscarsson (KD) begärs att Kronobergsmodellen, som är en polisiär arbetsmetod som används för att förebygga våld i offentlig miljö, ska genomföras i hela landet.

I kommittémotion 2012/13:Ju403 av Agneta Börjesson m.fl. (MP) yrkande 5 begärs att Brottsförebyggande rådet (Brå) ska ges i uppdrag att tillsammans med universitet och högskolor i Sverige ta fram vetenskapliga metoder för att minska unga mäns brottslighet. Motionärerna vill att dessa metoder sedan ska spridas till de olika socialtjänsterna.

Bakgrund

I budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1 utg.omr. 4) anför regeringen följande (s. 17).

Ju tidigare och tydligare samhället vidtar åtgärder när unga är på väg i fel riktning desto större är möjligheten att bryta den negativa utvecklingen. Dessa möjligheter måste samhället ta tillvara. Få uppgifter är mer angelägna än att förebygga brott och minimera återfall i brott bland unga. Med tidiga och tydliga åtgärder i dag har vi möjlighet att motverka morgondagens problem.

En allt mer utvecklad samverkan

När unga fastnar i kriminalitet är det ofta en del av en större problem-bild med exempelvis ogiltig frånvaro från skolan och missbruk av alkohol eller narkotika. Missbruket bland ungdomar måste motverkas så tydligt och tidigt som möjligt. Därför kommer krafttag tas mot missbruket av alkohol och narkotika bland ungdomar. Det är viktigt att de aktörer som möter och identifierar ungdomar med olika problem, som exempelvis polis, skola, socialtjänst och ideella organisationer, samordnar sina insatser. I syfte att underlätta samarbetet mellan Polisen och socialtjänsten har regeringen föreslagit att det införs en sekretessbrytande bestämmelse som ska underlätta informationsutbytet mellan dem i arbetet med att förebygga ungdomsbrott.

Ungdomar som befinner sig i miljöer som innebär en överhängande och allvarlig risk för deras hälsa och utveckling behöver få hjälp att bryta situationen. Regeringen har föreslagit ett förtydligande av Polisens möjligheter att omhänderta ungdomar som befinner sig i uppenbart skadliga miljöer.

Sedan den 1 januari 2013 gäller en ny sekretessbrytande bestämmelse som innebär att en uppgift vilken rör en enskild som inte fyllt 21 år i vissa fall ska kunna lämnas från socialtjänsten till polisen utan hinder av sekretess. En uppgift ska få lämnas under förutsättning att det på grund av särskilda omständigheter finns risk för att den unge kommer att utöva brottslig verksamhet och uppgiften kan antas bidra till att förhindra detta samt att det med hänsyn till socialtjänstens planerade eller pågående insatser för den unge eller av andra särskilda skäl inte är olämpligt att uppgiften lämnas ut. Bestämmelsen omfattar inte uppgifter som avser misstankar om att den unge har begått ett visst konkret brott. Sedan den 1 januari 2013 gäller också en lagändring som innebär ett förtydligande av polisens möjligheter att omhänderta ungdomar som befinner sig i uppenbart skadliga miljöer (prop. 2011/12:171, bet. 2012/13:JuU5, rskr. 2012/13:60).

I årets budgetproposition (prop. 2012/13:1 utg.omr. 4) anför regeringen även följande (s. 17).

För ungdomar vars negativa utveckling har gått så långt att de bedöms ha en allvarlig risk för fortsatt kriminalitet behöver samhället agera med kraft. Ett enda misslyckande innebär stort mänskligt lidande och stora kostnader för samhället. Det är också bland dessa ungdomar som den organiserade brottsligheten har sin rekryteringsbas. I syfte att förstärka insatserna kring denna grupp har regeringen inrättat en pilotverksamhet med sociala insatsgrupper. Dessa finns för närvarande på 12 orter runt om i landet. Arbetet går ut på att stärka och samordna hela det sociala skyddsnetet kring den unge i skolan, på arbetet och under fritiden. Pilotverksamheten ska också ge svar på vilka hinder, rättsliga eller andra, som finns för att samhället bättre och mer samordnat ska kunna hjälpa ungdomar som är i riskzonen. En annan viktig del av arbetet handlar om att stödja unga som vill lämna kriminella gäng. För närvarande pågår en utvärdering av verksamheten inom ramen för sociala insatsgrupper och utifrån denna kommer det fortsatta arbetet att kunna utvecklas. Regeringen avser att förstärka insatserna kring dessa ungdomar.

I regleringsbrev för budgetåret 2012 och även för budgetåret 2013 avseende Rikspolisstyrelsen och övriga myndigheter inom polisorganisationen anges att ungdomsbrottslighet ska bekämpas med tidiga och tydliga åtgär-

der. Även fall där unga personer är brottsoffer ska hanteras med särskild skyndsamhet. Rikspolisstyrelsen ska redovisa vilka fortsatta insatser som har gjorts för att höja effektiviteten och kvaliteten i ärenden där ungdomar och barn är inblandade, antingen som brottsmisstänkta eller brottsoffer.

I polisens planeringsförutsättningar för 2013–2015 anges att ungdomars brottslighet ska vara i fokus. Där anges att tidiga och tydliga insatser mot ungdomars brottslighet motverkar allvarlig kriminalitet i framtiden. Polisen ska utreda ungdomsbrott snabbare och utveckla förmågan att tillsammans med andra samhällsaktörer identifiera ungdomar som riskerar att hamna i en kriminell bana och göra insatser för dem. Som mål anges att polisen ska utveckla förmågan att identifiera ungdomar som riskerar att hamna i en vanekriminell livsstil. Kriminella beteenden ska avbrytas och nyrekrytering till kriminella nätverk förhindras (Polisens mål och prioriteringar 2013–2015).

Polisen redovisade i november 2012 uppdraget om sociala insatsgrupper till regeringen i rapporten Sociala insatsgrupper, i vilken bl.a. följande uppges. Ett projekt som detta med sociala insatsgrupper ställer stora krav på de delaktiga myndigheterna och då framför allt på socialtjänsten. Av utvärderingen framgår att projektet på vissa ställen har skapat samarbeten som tidigare inte fanns och på andra ställen har det stärkt redan befintliga samarbeten. Många som arbetar med sociala insatsgrupper har uttryckt att arbetssättet är bra och ger goda förutsättningar för bra samverkan kring individer. Av utvärderingen framgår också att flera individer minskat eller totalt upphört med sina kriminella aktiviteter under den tid de haft stöd från en social insatsgrupp. Rikspolisstyrelsen finner detta vara ett tungt vägande skäl att fortsätta arbetet med att utveckla arbetsmetoden sociala insatsgrupper. Det är viktigt att det sker under ledning av rätt myndighet eller aktör, för att säkerställa kompetens, effektivitet och mandat (Sociala insatsgrupper, Redovisning av regeringsuppdrag, Polisen, s. 7).

Kronobergsmodellen är en arbetsmetod som syftar till att göra det svårare och mindre lockande för ungdomar att dricka alkohol ute på stan. Den ena delen av arbetet är riktat mot ungdomarna själva och den andra delen mot langare. I förlängningen är målet att minska ungdomsvåldet i offentliga miljöer. Polisen ska ingripa mot ungdomar i offentliga miljöer som är berusade eller bär på alkohol och hålla ut all alkohol för ungdomar under 20 år. Om personen är under 18 år kontakter polisen föräldrarna och ber dem hämta sina barn. Om föräldrarna eller någon annan inte gör det kan polisen kontakta socialtjänsten. Polisen samarbetar med myndigheter och andra lokala aktörer, t.ex. åklagaren och Systembolaget. Kronobergsmodellen utvecklades av polisen i Växjö under 2005. Där hade polisen under en tid haft problem med olika fall av misshandel och skadegörelse med berusade ungdomar inblandade. Modellen består till stor del av välkända polisiära åtgärder. Det speciella med modellen är att arbetet med ungdomarna är mer strukturerat än tidigare och att polisen satsar på att utreda langningsbrott mer strategiskt. Under 2008 testades metoden på sju

platser i landet, och Brottsförebyggande rådet (Brå) har gjort en utvärdering av försöket (Rapport 2009:5). Den visar att på de ställen där polisen arbetade systematiskt enligt modellen minskade våldsbrotten. Justitiedepartementet har uppgett att Kronobergsmodellen är en metod som finns och används i hela landet.

Justitiedepartementet har meddelat följande. Brås främsta uppgift är att ta fram och sprida kunskap om brottslighet, brottsförebyggande arbete och rättsväsendets reaktioner på brott. När det gäller ungas brottslighet bidrar Brå till att förbättra kunskapen om denna bl.a. genom produktionen av den officiella kriminalstatistiken, Nationella trygghetsundersökningen och Skolundersökningen om brott. Brå har också genom åren arbetat med bl.a. kunskapsunderlag och utvärderingar av brottsförebyggande verksamheter och reformer kopplade till ungas brottslighet. Ett exempel på en nu pågående studie som delvis rör unga män som begår brott är ett projekt om systematiskt platsbaserat polisarbete mot personrån, bostadsinbrott och våld på allmän plats. Brå är även involverade i arbetet med att utveckla det brottsförebyggande samarbetet på lokal nivå inom ramen för de samverkansöverenskommelser som träffas mellan polis och många av landets kommuner, och som i många fall tar upp ungdomsbrottslighet. Att ta fram metoder för ett effektivt arbete för att förhindra att unga män begår brott kräver även insatser från andra aktörer, både inom och utom rättsväsendet. Sådant arbete pågår också bland annat på universitet och högskolor, inom polisen och på det sociala området.

På Brås webbplats anges bl.a. att en viktig del i ett strategiskt brottsförebyggande arbete är samverkan mellan polis och kommun. I dag har denna samverkan börjat formaliseras och struktureras genom s.k. samverkansöverenskommelser. Arbetet med samverkansöverenskommelserna tog sin början 2008 då Rikspolisstyrelsen gav ut en nationell handlingsplan för samverkan mellan polis och kommun (PoA-480-5788/06). Bakgrunden till detta initiativ var bl.a. att man ville betona vikten av en lokalt förankrad polis. Samma år som Rikspolisstyrelsens nationella handlingsplan gavs ut började nämnda styrelse, Sveriges Kommuner och Landsting och Brå följa samverkan mellan kommun och polis på fyra orter i landet där de arbetade i enlighet med handlingsplanen. Syftet var att identifiera och konkretisera samverkansprocessens delmoment. Arbetet resulterade i handboken Samverkan i lokalt brottsförebyggande arbete som publicerades i januari 2011. Justitiedepartementet har meddelat att i många samverkansprojekt runt om i landet ingår polisen, kommunen, många ideella föreningar och det lokala näringslivet.

Utskottets ställningstagande

De brottsförebyggande insatserna mot unga lagöverträdare är även fortsättningsvis en utmaning för rättsväsendet. För att dessa insatser ska bli tidiga, tydliga och heltäckande samt konsekventa ställs det stora krav på

samordning mellan olika aktörer. Som framgår ovan samarbetar också polis, skola, socialtjänst och näringsliv för att förebygga brott och öka tryggheten. Även många ideella organisationer på lokal nivå bidrar aktivt i det brottsförebyggande arbetet. Dessutom pågår inom Brå arbete med att ta fram och sprida kunskap om brottslighet, brottsförebyggande arbete och rättsväsendets reaktioner på brott, inte minst när det gäller unga lagöverträdare.

Sedan den 1 januari 2013 gäller en sekretessbrytande bestämmelse som underlättar informationsutbyte mellan myndigheterna i arbetet med att förebygga ungdomsbrott. Vidare har ett förtydligande gjorts av polisens möjligheter att omhänderta ungdomar som befinner sig i uppenbart skadliga miljöer (se prop. 2011/12:171, bet. 2012/13:JuU5, rskr. 2012/13:JuU5). Det kan i sammanhanget även nämnas att polisens brottsförebyggande arbete har stärkts under senare år genom ökade synlighet och tillgänglighet (prop. 2012/13:1 utg.omr. 4 s. 22 och 26) och att polisens arbete med att utveckla metoder för den brottsförebyggande verksamheten har fortsatt under 2011. Utskottet vill i det sammanhanget understryka vikten av att det brottsförebyggande arbetet sker på lokal nivå av dem som bäst känner till de problem som finns i närområdet.

Mot bakgrund av det omfattande arbete som pågår bl.a. inom polisen och Brå, och den samverkan som sker på området, ser utskottet inte skäl för de initiativ som efterfrågas i motionsyrkandena. Motionsyrkandena avstyrks.

Handläggningstider

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avslår motionsyrkanden om att handläggningstiderna för ungdomsbrott måste bli kortare.

Jämför reservation 3 (S, MP, V).

Motionerna

I kommittémotion 2011/12:Ju359 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 17 begär motionärerna att handläggningstiden vad gäller brott som begåtts av unga förkortas. Motionärerna anför att när unga begått brott är det viktigt att samhället agerar snabbt så att det blir tydligt för de unga att det är fel att begå brott. Samma yrkande framförs i kommittémotion 2012/13: Ju373 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 3.

Bakgrund

Av 4 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare, förkortad LUL, framgår att en förundersökning mot den som inte har fyllt 18 år och som gäller brott på vilket fängelse kan följa ska bedrivas med särskild skyndsamhet. Förundersökningen ska avslutas och beslut i åtalsfrågan fattas så snart det kan ske och senast inom sex veckor från dagen för delgivning av brottsmisstanke. Den nämnda tidsfristen får överskridas endast om det är nödvändigt med hänsyn till att den misstänkte ska delta i medling enligt lagen (2002:445) om medling med anledning av brott eller med hänsyn till utredningens beskaffenhet eller andra särskilda omständigheter. Enligt 18 § första stycket LUL gäller att den unge ska underrättas om beslut om åtalsunderlåtelse vid ett personligt sammanträffande med åklagaren inom två veckor efter det att beslutet fattats.

I 29 § LUL anges att mål mot den som inte har fyllt 21 år alltid ska behandlas skyndsamt.

Vid beredningen av 2010 års allmänna motioner om unga lagöverträdare föreslog utskottet ett tillkännagivande till regeringen med innebörden att regeringen borde återkomma till riksdagen med ett förslag om snabbare rättslig prövning av ungdomsbrott (bet. 2010/11:JuU12). Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2010/11:175).

Regeringen anför i årets budgetproposition (prop. 2012/13:1 utg.omr. 4) bl.a. följande om det tillkännagivande som riksdagen lämnade (s. 31 f.).

Riksrevisionen rekommenderade i sin granskning Hanteringen av unga lagöverträdare – en utdragen process regeringen att slå fast i myndigheternas instruktioner eller regleringsbrev att särskild skyndsamhet gäller för hantering av ärenden avseende unga lagöverträdare och se till att myndigheterna följer upp att detta mål uppfylls. Vidare att Socialstyrelsen borde ges i uppdrag att utreda och föreslå åtgärder för att förbättra kvaliteten i socialtjänstens yttranden samt förbättra samverkan mellan socialtjänsten och polis och åklagare. Regeringen ställer, sedan 2011, i regleringsbreven krav på Åklagarmyndigheten och Rikspolisstyrelsen att redovisa i vilken utsträckning de lagstadgade fristerna avseende unga lagöverträdare har hållits och redovisa vilka åtgärder myndigheterna vidtagit för att korta genomströmningstiderna i dessa ärenden.

Polisen och Åklagarmyndigheten har under 2011 fortsatt utvecklingsarbetet för att förbättra kvaliteten och bekämpningen av ungdomsbrott. Polisen har inrättat en nationell samordningsgrupp för ungdomsfrågor. Syftet är att identifiera frågor som behöver hanteras på ett nationellt enhetligt sätt. Antalet åklagare som enbart arbetar med ungdomsärenden har ökat. Åtgärder har vidtagits för att förbättra samverkan mellan Åklagarmyndigheten, Polisen, Socialtjänsten och Sveriges Domstolar i syfte att uppnå en mer enhetlig rättstillämpning. Handläggningstiderna har minskat under en följd av år. Den lagstadgade fristen har hållits i högre grad under 2011, jämfört med 2010. Regeringen kommer att fortsätta följa myndigheternas arbete på området.

Från och med den 1 mars 2012 kan polismyndigheter leda förundersökningar mot unga lagöverträdare i fler fall än tidigare. Då upphävdes den särreglering om förundersökningsledarskap i ungdomsbrottsärenden som funnits i lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare och i stället gäller rättegångsbalkens regler om fördelning av

förundersökningsledarskap mellan polis och åklagare. Ändringen innebär dels att handläggningstiderna för ungdomsärenden kan förkortas ytterligare eftersom det behövs färre kontakter mellan åklagare och polis, dels att åklagare får större möjlighet att utöva ett effektivt ledarskap i de förundersökningar som kräver särskild åklagarkompetens.

Riksrevisionen lämnade i december 2011 slutrapporten Att hantera brottmål effektivt – En utmaning för regeringen och rättsväsendet (RiR 2011:27). Regeringen behandlade skrivelsen i Riksrevisionens rapport om att hantera brottmål effektivt – en utmaning för regeringen och rättsväsendet (skr. 2011/12:135, bet. 2012/13:JuU2). Slutrapporten redovisar den granskning som skett inom ramen för strategin Rättsväsendets samlade effektivitet. Inom ramen för den strategin har Riksrevisionen granskat effektiviteten i rättsväsendet och specifikt brottmålsprocessen. I granskningen ingår rapporten Hanteringen av unga lagöverträdare – en utdragen process (RiR 2009:12). I den nyss nämnda slutrapporten (RiR 2011:27) anför Riksrevisionen att rättsväsendets myndigheter inte lever upp till lagens krav på skyndsamhet i ungdomsärenden (4 och 18 §§ LUL). Enligt Riksrevisionens granskning överskreds de två lagstadgade tidsfristerna om 6 respektive 2 veckor i stor utsträckning – i 45 respektive 30 procent av fallen (s. 65).

I årets budgetproposition (prop. 2012/13:1 utg.omr. 4) anges även bl.a. följande (s. 17).

När ungdomar är inblandade i brott är det särskilt viktigt med en snabb reaktion från samhället. Kopplingen mellan brottet och påföljden måste vara tydlig. En snabb handläggning har också betydelse för möjligheten att klara upp brotten. Även om rättsväsendets handläggning av ungdomsärenden har snabbats upp under senare år krävs fortsatta förbättringar. Regeringen gör nu en satsning för att ge myndigheterna goda möjligheter till förbättringar på området. Ett uppdrag planeras för att se över de lagstadgade tidsfristerna som gäller när barn och unga är misstänkta eller målsägande.

Justitiedepartementet har meddelat att regeringen den 22 oktober 2012 gav en s.k. bokstavsutredare i uppdrag att ta ställning till hur de tidsfrister som gäller förundersökningar när barn under 18 år är inblandade som misstänkta eller som målsägande ska vara utformade (Ju2012/6968/P). Utredaren ska särskilt överväga förutsättningarna för att samordna tidsfristerna under förundersökningen. Utredaren ska också överväga om ett skyndsamhetskrav ska införas i domstol i vissa brottmål i fall där målsäganden är under 18 år. Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2013.

Av Åklagarmyndighetens regleringsbrev för 2013 framgår att myndigheten ska redovisa de åtgärder som vidtagits för att förstärka och effektivisera handläggningen i ärenden där ungdomar och barn är inblandade antingen som brottmisstänkta eller brottsoffer. Av redovisningen ska framgå i vilken utsträckning de lagstadgade tidsfrister som gäller i dessa ärenden har hållits. Av redovisningen ska också framgå hur samverkan och samordning med polis fungerar.

Åklagarmyndigheten beslutade i januari 2010 om en nationell åtgärdsplan (strategi) för riktade insatser mot ungdomsbrott. I åtgärdsplanen presenteras förslag till åtgärder vars syfte är att minska den sammanlagda handläggningstiden från brott till lagföring (Ungdomsbrott – några framgångsfaktorer, Åklagarmyndigheten).

Av Åklagarmyndighetens årsredovisning för 2011 framgår bl.a. följande. Under 2011 har ett antal åtgärder vidtagits i enlighet med åtgärdsplanen för riktade insatser mot ungdomsbrott. Antalet åklagare som endast arbetar med ungdomsärenden har ökat på några kammare, liksom det totala antalet åklagare som handlägger denna typ av ärenden. Arbetsrutinerna har utvecklats, bl.a. genom ökat administrativt stöd till ungdomsåklagarna. Det innebär att åklagarna kan lägga mer tid på förundersökningsledning. Ett flertal kammare har vidtagit åtgärder för att förbättra samverkan med polis, socialtjänst och domstol i syfte att bl.a. uppnå en mer enhetlig rättstillämpning. Bevakningsrutiner för ungdomsärenden har införts. Under året har även nätverksträffar genomförts för att bl.a. utbyta erfarenheter mellan kamrarna. För att ge kamrarna ytterligare stöd för att genomföra ungdomsstrategin, har myndigheten tagit fram rekommendationer och exempel på hur arbetet med ungdomsbrott kan organiseras samt förslag på arbetsmetoder som bör användas. Myndigheten har också under året genomfört utbildning både för administrativ personal och ungdomsåklagare, med syfte att förbättra kvaliteten i arbetet med unga lagöverträdare och skapa större enhetlighet i ärendehantering (s. 35). I en rapport från Åklagarmyndigheten, Ungdomsbrott – några framgångsfaktorer, lämnad i januari 2012, identifieras ett antal faktorer som är av särskild betydelse för en framgångsrik hantering av ungdomsärenden. Bland annat nämns att särskilt utpekade ungdomsteam med fredade åklagare är en förutsättning för en aktiv förundersökning.

I 2013 års regleringsbrev för Rikspolisstyrelsen anges bl.a. att ungdomsbrottslighet ska bekämpas med tidiga och tydliga åtgärder. Rikspolisstyrelsen ska redovisa vilket fortsatt arbete som bedrivs för att hålla hög effektivitet och kvalitet i ärenden där ungdomar och barn är inblandade, antingen som brottsmisstänkta eller som brottsoffer. Av redovisningen ska framgå i vilken utsträckning de lagstadgade tidsfrister som gäller i sådana ärenden hållits. Rikspolisstyrelsen ska också göra bedömning av vad polisens vidgade befogenheter att leda förundersökningar i ungdomsärenden har inneburit för effektiviteten och kvaliteten i handläggningen av ungdomsbrott. Dessutom ska Rikspolisstyrelsen bedöma hur polismyndigheterna har lyckats säkerställa god polisiär förundersökningskompetens i handläggningen av dessa ärenden.

Av polisens senaste årsredovisning (2011) framgår att i polisens planeringsförutsättningar för perioden 2012–2014 är ungdomars brottslighet ett av de nationella målen. Det anges även att kravet som riktas till polismyndigheterna är att ärenden där ungdomar är gärningspersoner ska prioriteras och att åtgärder ska vidtas för att säkerställa att de lagstadgade tidsfristerna inte överskrids. I de ärenden där ungdomar förekommer som brotts-

misstänkta eller brottsutsatta ska utredningsarbetet genomföras skyndsamt och lagstadgade tidsfrister ska hållas. För att stödja polismyndigheterna i deras arbete att hålla tidsfristerna i ungdomsärenden utfärdades det nationella direktivet 2011 "Fokus – Lagstadgade tidsfrister ungdom" (s. 44). Av Polisens mål och prioriteringar 2013–2015 framgår att ungdomars brottslighet ska vara i fokus, att polisen ska utreda ungdomsbrott snabbare och att utredningsrutiner som bidrar till en snabb lagföring av ungdomar ska tillämpas.

I 2013 års regleringsbrev för Domstolsverket anges att Domstolsverket särskilt ska redovisa handläggningstider i mål där personer under 21 år står åtalade samt vilka åtgärder som har vidtagits för att korta handläggningstiderna i dessa.

Av 2012 års regleringsbrev för Brottsförebyggande rådet (Brå) framgår att Brå getts i uppdrag att, med stöd av databasen för rättsväsendets uppföljningssystem (RUS), redovisa handläggningstiderna hos polismyndigheterna, Åklagarmyndigheten och domstolarna för mål och ärenden som rör brottstyperna misshandel, rån, våldtäkt, stöld och utpressning. I uppdraget ingår att redovisa eventuella förändringar i handläggningstiderna. Vidare ingår också att särskilt redovisa handläggningstiderna för mål och ärenden som avser unga gärningsmän. Åtterrapporeringen ska göras med utgångspunkt i den analys som lämnades den 31 mars 2012. Uppdraget ska redovisas senast den 25 mars 2013. Brå har i regleringsbrev för 2013 fått ett förnyat uppdrag vilket ska redovisas den 20 mars 2014.

Brå lämnade i mars 2012 rapporten Rättsväsendets hantering av ungdomsärenden (Rapport 2012:5). Av rapporten framgår att trots att det finns särskilda skyndsamhetskrav när det gäller handläggningen av ungdomsärenden, visar analyser av uppgifter från RUS-databasen (databasen för rättsväsendets uppföljningssystem) att den totala handläggningstiden från brottsanmälan till domslut är längre vid misstankar mot unga när det gäller brotten våldtäkt, rån och utpressning än när misstankarna riktas mot vuxna. Ingen skillnad observerades vid stöld, och enbart i samband med misshandel hanteras misstankar mot unga lagöverträdare snabbare än misstankar mot vuxna. Ett annat resultat som framkommer i RUS-analyserna är att de län som uppvisar en hög personupplärning gällande misstankar om misshandel riktade mot unga tenderar att ha en kortare genomsnittlig handläggningstid fram till personuppläringsbeslutet (s. 7).

Utskottets ställningstagande

De brister som Riksrevisionen konstaterade i sin granskning av hur de rättsliga myndigheterna hanterar unga lagöverträdare (Hanteringen av unga lagöverträdare – en utdragen process, RiR 2012:9) måste som utskottet tidigare uttalat (bet. 2009/10:JuU11 och bet. 2010/11:JuU12) tas på största allvar. Utskottet anförde vidare i det sistnämnda betänkandet att regeringen måste prioritera en snabbare rättslig prövning av ungdomsbrott och att rätts-

systemet måste bli bättre på att hantera sådana brott. Både i fall med unga lagöverträdare och i fall med unga brottsoffer måste särskilt fokus riktas på att förkorta handläggningstiderna. Som framgår ovan tillkännagav riksdagen för regeringen som sin mening att regeringen borde återkomma till riksdagen med förslag om snabbare rättslig prövning av ungdomsbrott.

Utskottet konstaterar att regeringen (prop. 2012/13:1 utg.omr. 4) också har vidtagit åtgärder för att uppnå en snabbare rättslig prövning av ungdomsbrott. Handläggningstiderna har minskat under en följd av år, den lagstadgade fristen har hållits i högre grad under 2011 jämfört med 2010 och regeringen har förklarat att man avser att fortsätta att följa myndigheternas arbete på området. Regeringen har även gett en utredare i uppdrag att bl.a. se över tidsfristerna för förundersökningar mot unga lagöverträdare.

Utskottet anser att det är angeläget att handläggningstiderna för ungdomsbrott förkortas. Mot bakgrund av de åtgärder som regeringen vidtagit och den utredning som pågår anser utskottet att det inte finns skäl att föreslå ett nytt tillkännagivande om snabbare rättslig prövning av ungdomsbrott. Motionsyrkandena avstyrks.

Utredning av brott som begåtts av unga lagöverträdare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. uppföljning av i vilken mån unga har tillgång till biträde vid förhör och att barnahus ska inrättas för att utreda barn som misstänks för att ha begått brott.

Jämför reservationerna 4 (S, V) och 5 (MP).

Motionerna

I kommittémotionerna 2011/12:Ju359 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 19 och 2012/13:Ju373 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 5 begärs att en uppföljning görs av hanteringen av huruvida unga vid förhör biträds av en försvarare. Motionärerna framhåller att Europarådets antitortyrkommitté har kritiserat den svenska utformningen av rätten till biträde vid förhör under förundersökning och att det numera finns regler som anger att alla som blir förhörda under en förundersökning ska ha rätt att ha ett biträde närvarande vid förhöret, om det kan ske utan men för utredningen. En forskarrapport från Handelshögskolan i Göteborg visar emellertid, anför motionärerna, att det finns allvarliga brister i lagstiftningen om rätten till biträde och att detta särskilt gällde i fall där unga personer förhörs med anledning av en brottsmisstanke.

I kommittémotion 2012/13:Ju403 av Agneta Börjesson m.fl. (MP) yrkande 3 begärs att s.k. barnahus på försök ska inrättas även för att utreda barn som misstänks ha begått brott. De åtgärder regeringen föreslår

i proposition 2011/12:171 Samverkan för att förebygga ungdomsbrottslighet ger, framhåller motionärerna, verktyg som underlättar samverkan, men det krävs att berörda statliga och kommunala myndigheter ges samarbetsuppdrag som liknar de som getts för de nu verksamma barnhusen.

I motion 2011/12:Ju319 av Mikael Oscarsson (KD) yrkas att föräldrar till unga lagöverträdare ska närvara vid polisförhör där deras ungdomar deltar, om det inte är till men för utredningen, och även närvara vid domstolsförhandlingar där deras barn är inblandade. Motionären anför att om föräldrarna uteblir ska de kunna föreläggas att inställa sig vid vite eller hämtas av polis. Föräldrarna ska också erbjudas ett omfattande stöd.

Bakgrund

Biträde vid förhör

I 24 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (förkortad LUL) anges att för en misstänkt som inte har fyllt 18 år ska en offentlig försvarare förordnas, om det inte är uppenbart att han eller hon saknar behov av försvarare. Sedan den 1 april 2008 gäller enligt 23 kap. 10 § rättegångsbalken att alla som förhörs under en förundersökning har rätt att ha ett biträde närvarande vid förhöret, om det kan ske utan men för utredningen (prop. 2007/08:47, bet. 2007/08:JuU11, rskr. 2007/08:131). Tidigare gällde rätten till biträde bara den som var misstänkt och hade underrättats om en brottsmisstanke.

Bakgrunden till den ovan nämnda ändringen är att Europarådets antitortyrkommitté (The European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, CPT) kritiserat den svenska utformningen av rätten till biträde vid förhör under förundersökning och gjort gällande att alla som är skyldiga att stanna kvar hos de brottsutredande myndigheterna ska ha en formell rätt att anlita juridiskt biträde, oavsett om de hålls kvar i egenskap av målsägande, misstänkt eller vittne. Enligt CPT ska rätten till biträde alltså inte gälla enbart misstänkta som har underrättats om en brottsmisstanke (prop. 2007/08:47).

Justitieministern har i ett svar på en skriftlig fråga (fr. 2011/12:190) om minderårig brottsmisstänkta rätt till försvarare vid förhör uppgett bl.a. följande. Åklagarmyndigheten inledde under 2012 ett arbete med att se över de riktlinjer som finns för handläggning av ungdomsären. En del i det arbetet handlar om att säkerställa att offentliga försvarare deltar vid förhör med unga misstänkta. Åklagarmyndigheten har också fört diskussioner med Sveriges advokatsamfund om vilka åtgärder som lämpligen bör vidtas för att offentliga försvarare ska vara tillgängliga även under jourtid. Rikspolisstyrelsen har tagit fram en nationell utbildning för ungdomsbrottsutredare. I utbildningen ingår flera angelägna moment, t.ex. vikten av att en offentlig försvarare är närvarande vid förhör med misstänkta ungdomar. Lagstiftningen om unga lagöverträdare är tydlig, och därför är det viktigt

att polisen har tillgång till offentliga försvarare i ett akutskede. Justitieministern såg inget behov av att vidta några åtgärder utöver de som redan påbörjats av Åklagarmyndigheten och Rikspolisstyrelsen.

Utredning av brott med en ung gärningsman

I oktober 2008 gav regeringen Rikspolisstyrelsen i uppdrag att i samverkan med Åklagarmyndigheten, Socialstyrelsen och Rättsmedicinalverket ta fram gemensamma nationella riktlinjer för samverkan i utredningar om misstänkta brott mot barn. I uppdraget ingick även en fortsatt utvärdering av ett urval barnahus (Ju2008/8773/KRIM). I oktober 2009 delredovisade berörda myndigheter bl.a. de gemensamt beslutade nationella riktlinjerna. Justitiedepartementet har meddelat att ärendet, som slutredovisades i december 2010, bereds i Regeringskansliet. Av de nationella riktlinjerna, avsnitt 4.3, framgår att samverkan där det är lämpligt även bör omfatta barn som är förövare av sexualbrott. Några diskussioner om att, utöver det som nämns ovan, inrätta särskilda barnahus för barn som misstänks ha begått brott förs i nuläget inte inom Regeringskansliet.

Av polisens webbplats framgår att utredningscentrum för unga lagöverträdare ska utreda brott. Grundprincipen är att brott ska utredas där den unge bor, oavsett var brottet är begånget. Polis, socialtjänst och åklagare ska samverka och komma överens om vilka åtgärder som ska vidtas då den misstänkte är under 18 år. Syftet med utredningscentrum är att genom snabba åtgärder minska kriminalitet bland ungdomar. Satsningen ska införas i varje polismästardistrikt. Den försöksverksamhet som bedrivits visar att framgången bygger på samverkan mellan myndigheter och snabba insatser.

Målet med utredningscentrum är att

- ge stöd till ungdomar som begår brott och deras anhöriga
- omedelbart reagera för att förhindra fortsatt brottslighet
- använda medling oftare
- aktivera nätverket runt ungdomarna med föräldrar, andra anhöriga, skola, fritidsgårdar, kyrkor och samfund, nattvandrare och ungdomsmottagningar.

Föräldraansvaret

I 5 § LUL anges att om någon som inte har fyllt 18 år är skäligen misstänkt för brott, ska vårdnadshavaren eller annan som svarar för den unges vård och fostran samt annan som har en fostrande roll i förhållande till den unge omedelbart underrättas samt kallas till förhör som hålls med den unge, om detta inte är till men för utredningen eller det annars finns särskilda skäl mot det. I 26 § LUL anges bl.a. att när åtal väcks mot den som inte har fyllt 18 år, ska tingsrätten underrätta vårdnadshavaren eller annan som svarar för den unges vård och fostran samt annan som har en fostrande roll i förhållande till den unge om åtalet och om tidpunkten för

huvudförhandlingen, om det inte finns särskilda skäl mot det. Motsvarande skyldighet att lämna underrättelse om tidpunkten för huvudförhandlingen gäller även högre rätt. Av samma bestämmelse framgår även att om åtalet avser ett brott på vilket fängelse kan följa, ska vårdnadshavaren eller annan person som har en fostrande roll i förhållande till den unge, höras i målet, om det kan ske och det inte finns särskilda skäl mot det.

Regeringen anför i årets budgetproposition att föräldrar har huvudansvaret för att barn inte begår brott men att det är viktigt att familjen har tillgång till de olika former av stöd som den kan behöva. Ett uppdrag ska ges till Brottsförebyggande rådet för att kartlägga föräldrars deltagande vid rättsväsendets åtgärder mot deras barn. När det gäller unga människor är det viktigt att åtgärderna tydliga och sätts in tidigt för att förhindra att de fastnar i kriminalitet (prop. 2012/13:1 utg.omr. 4 s. 17).

Av Brottsförebyggande rådets (Brå) regleringsbrev för 2013 framgår att Brå har getts i uppdrag att kartlägga i vilken utsträckning vårdnadshavare närvarar vid rättsväsendets åtgärder mot deras misstänkta barn. Det handlar bl.a. om vårdnadshavares närvaro vid polisförhör och domstolsförhandlingar. I uppdraget ingår också att belysa vilken betydelse vårdnadshavares närvaro kan ha för rättsprocessen och för de unga. Uppdraget ska redovisas den 1 juni 2014.

Utskottets ställningstagande

Sedan den 1 april 2008 gäller, som framgår ovan, enligt 23 kap. 10 § rättegångsbalken att alla som förhörs under en förundersökning har rätt att ha ett biträde närvarande vid förhöret, om det kan ske utan men för utredningen. Tidigare gällde rätten till biträde bara den som var misstänkt och hade underrättats om brottsmisstanke. Justitieministern har i ett svar på en skriftlig fråga (fr. 2011/12:190) om minderåriga brottsmisstänkta rätt till försvarare vid förhör förklarat vilka arbeten som pågår och uppgett att det inte finns något behov av att vidta några åtgärder utöver de som redan påbörjats av Åklagarmyndigheten och Rikspolisstyrelsen. Utskottet ser inte skäl att ställa sig bakom ett sådant initiativ som efterfrågas i motionerna 2011/12:Ju359 (S) yrkande 19 och 2012/13:Ju373 (S) yrkande 5.

Rikspolisstyrelsen har, som nämns ovan, i samverkan med Åklagarmyndigheten, Socialstyrelsen och Rättsmedicinalverket tagit fram gemensamma nationella riktlinjer för samverkan i utredningar om misstänkta brott mot barn. Uppdraget slutredovisades i december 2010 och bereds för närvarande i Regeringskansliet. Av de nationella riktlinjerna framgår att samverkan när det är lämpligt även bör omfatta barn som är förövare av sexualbrott. Som framgår ovan finns en samverkan vad gäller utredning av brott som begåtts av unga lagöverträdare inom de utredningscentrum för unga lagöverträdare som ska införas i varje polismästardistrikt. Med anledning av det anförda ser utskottet inte skäl att ställa sig bakom det som yrkas i motion 2012/13:Ju403 (MP) yrkande 3.

Vad gäller yrkandet i motion 2011/12:Ju319 om föräldrars närvaro vid förhör av unga lagöverträdare och vid domstolsförhandlingar konstaterar utskottet att Brå i regleringsbrev för 2013 getts i uppdrag att kartlägga i vilken utsträckning vårdnadshavare närvarar vid rättsväsendets åtgärder mot deras barn. I uppdraget ingår att belysa vilken betydelse vårdnadshavarens närvaro kan ha för rättsprocessen och för de unga. Uppdraget ska redovisas den 1 juni 2014. Utskottet vill inte föregripa detta arbete.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden som behandlats ovan.

Sänkt straffmyndighetsålder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om sänkt straffmyndighetsålder.

Jämför reservation 6 (SD).

Motionen

I motion 2012/13:Ju311 (SD) av Kent Ekeröth begärs att straffmyndighetsåldern sänks från 15 till 13 år. Motionären anför att det straffrättsliga systemet som det är utformat i dag inte är anpassat till de riktigt grova brott som förövas av vissa unga lagöverträdare, vilket framgår av tydliga exempel. Denna brist är farlig, anför motionären. Dels misslyckas man med att ge en avskräckande effekt till såväl förstagångsförbrytare som återfallsförbrytare, dels skadar denna brist medborgarnas tilltro till rättssystemet. Trovärdigheten för påföljden och acceptansen för domstolarnas påföljdsbestämning förutsätter att påföljden ger uttryck för gärningens allvar.

Bakgrund

I 1 kap. 6 § brottsbalken anges att för brott som någon begått innan han eller hon fyllt 15 år får inte dömas till påföljd.

Den 1 juli 2010 genomfördes vissa lagändringar som rör barn under 15 år som misstänks för brott (prop. 2009/10:105, bet. 2009/10:JuU25, rskr. 2009/10:316). Syftet med regeringens föregående översyn av lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (förkortad LUL) var att brott begångna av barn under 15 år skulle utredas i större utsträckning och mer effektivt. Lagändringen innebär bl.a. att polisen enligt en s.k. presumtionsregel alltid ska inleda en utredning när barn under 15 år misstänks för ett brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i ett år. Polisen kan också utreda brott som inte omfattas av presumtionsregeln om det är av särskild betydelse med hänsyn till allmänt intresse. Detta innebär att rent polisiära skäl kan leda till en utredning av brott, som exempelvis stöld eller skadegörelse. Polisen kan också utreda brott som inte omfattas av presumtionsregeln om det är av

särskild betydelse med hänsyn till ett enskilt intresse. Vid misstanke om andra brott ska socialnämnden hos polisen begära att en utredning om brottet inleds, om socialnämnden bedömer att en sådan kan antas ha betydelse för att avgöra socialtjänstens insatser för barnet. Vid denna bedömning ska det särskilt beaktas om det är fråga om ett brott som äventyrar den unges hälsa och utveckling eller om brottet är ett led i en upprepad brottslighet som begåtts av den unge. Det ställs vidare högre krav på socialtjänsten att närvara vid polisförhör. För att understryka vikten av att en utredning bedrivs med särskild skyndsamhet finns en tidsfrist på tre månader inom vilken en utredning ska vara avslutad. Möjligheten att förordna juridiskt biträde för den unge är utvidgad, och vidare är det möjligt att tvångsvis drogtesta barn under 15 år som misstänks för att olovligen ha använt narkotika.

I förarbetena till den ovannämnda lagändringen anförde regeringen bl.a. att avsikten med ändringen inte var att anlägga ett mera renodlat straffrättsligt synsätt på brott begångna av barn under 15 år och att förslagen inte ska ses som ett led i en utveckling mot att straffmyndighetsåldern kan komma att sänkas. Regeringen anförde att de föreslagna förändringarna snarare kan komma att motverka en sådan utveckling. Även i fortsättningen bör det primära syftet med en utredning av brott som begåtts av barn under 15 år vara att klarlägga behovet av sociala insatser (prop. 2009/10: 105 s. 21 ff.).

I årets budgetproposition (prop. 2012/13:1 utg.omr. 4) anför regeringen bl.a. följande (s. 17).

Vidare avser regeringen låta utvärdera de ändringar i lagen om unga lagöverträdare som trädde i kraft den 1 juli 2010 och som rör utredningar av brott begångna av barn under 15 år. En sådan utvärdering kan bland annat ge en bild av om ändringarna lett till att fler brott utreds, om tillämpningen av reglerna blivit mer enhetlig samt om det finns anledning att utreda fler brott.

Justitiedepartementet har meddelat att man planerar att under våren 2013 ge Brå i uppdrag att göra den ovan nämnda utvärderingen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att den nuvarande straffmyndighetsåldern är väl avvägd och avstyrker därmed motionen.

Påföljder för unga lagöverträdare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden med olika förslag när det gäller påföljder för unga.

Jämför reservationerna 7 (MP) och 8 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2012/13:Ju403 av Agneta Börjesson m.fl. (MP) yrkande 7 begärs att personer under 21 år som döms för brott bara som sista alternativ ska dömas till fängelse eller sluten ungdomsvård. Detta bör gälla i högre utsträckning än vad det gör i dag. Utgångspunkten ska vara att andra påföljder så långt som möjligt ska användas. I samma motion yrkande 8 begärs att de nya straff för unga som föreslås i Påföljdsutredningens betänkande Nya påföljder (SOU 2012:34) ska införas och ersätta de nuvarande frihetsberövande påföljderna.

I partimotion 2011/12:Ju411 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 12 begärs att om personer under 18 år men över 15 år begår vålds- eller sexualbrott av grov och hänsynslös karaktär ska det kunna prövas huruvida de ska dömas på samma sätt som vuxna. För det fall att gärningsmannen döms som en vuxen person ska straffskalan tillämpas fullt ut utan att någon straffrabatt medges. Motionärerna anför att för det fall att en person är kapabel att begå den typen av särskilt allvarliga våldsbrott bör denne även vara kapabel att ta konsekvenserna av sitt handlande. Samma yrkande framförs även i motionerna 2011/12:Ju379 och 2012/13:Ju250 båda av Kent Ekeröth (SD).

I motion 2012/13:Ju356 av Susanna Haby (M) begärs att det för ungdomar som är för unga för att dömas till fängelse ska övervägas möjligheterna till andra påföljder och behandlingar som är mer relevanta och tar större hänsyn till brottets karaktär än vad påföljderna samhällstjänst och vård enligt socialtjänstlagen gör. Motionären anför att de straffsatser som gäller i dag inte är relevanta vid alla tillfällen när ungdomar begår allvarliga brott och att ådömda påföljder inte i alla fall ger tillräckliga inskränkningar och inverkan på ungdomarna för att motverka att de begår brott igen.

Bakgrund

För ett brott som någon begått innan han eller hon fyllt 18 år får rätten döma till fängelse endast om det finns synnerliga skäl. För ett brott som någon begått efter det att han eller hon fyllt 18 år men innan han eller hon fyllt 21 år får rätten döma till fängelse endast om det med hänsyn till gärningens straffvärde eller annars finns särskilda skäl (30 kap. 5 § brottsbalken).

I 32 kap. brottsbalken finns bestämmelser om överlämnande till särskild vård för unga. Där anges bl.a. att den som är under 21 år och som begått brott får dömas till ungdomsvård om han eller hon har ett särskilt behov av vård eller någon annan åtgärd enligt socialtjänstlagen (2001:453) eller lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga och sådan vård eller åtgärd kan beredas den unge. Vården och åtgärderna ska syfta till att motverka att den unge utvecklas ogynnsamt (1 §). Den som är under 21 år och som begått brott får dömas till ungdomstjänst om den unge samtycker till det och påföljden är lämplig med hänsyn till hans eller hennes person och övriga omständigheter. Den som döms till ungdomstjänst ska åläggas att utföra oavlönat arbete och delta i annan särskilt anordnad verksamhet i lägst tjugo och högst etthundrafemtio timmar (2 §).

Regeringen anför i årets budgetproposition (prop. 2012/13:1 utg.omr. 4) bl.a. följande (s. 17).

Reaktionerna mot brott som begås av unga behöver inte bara komma snabbt utan måste också vara tydliga. Alldeles för många ungdomar upplever att det inte händer tillräckligt när någon begår brott. Det ska övervägas hur användningen av åtalsunderlåtelse avseende ungdomar ska användas.

Påföljdsutredningen, som överlämnade sitt betänkande Nya påföljder (SOU 2012:34) i maj 2012, har gjort en översyn av påföljdssystemet för såväl vuxna som unga lagöverträdare. I uppdraget ingick bl.a. att se över särbehandlingen av unga lagöverträdare och de särskilda ungdomspåföljderna. Utredningen föreslår bl.a. att nya påföljder – kontaktskyldighet för unga, ungdomsövervakning och varningsstraff, ska införas för unga lagöverträdare. Kontaktskyldigheten för unga ska enligt förslaget vara ett alternativ till påföljderna ungdomsvård och ungdomstjänst. Påföljden ska bl.a. innebära att den unge ska hålla kontakt med en särskild kontaktperson som ska ha både stödjande och kontrollerande uppgifter. Ungdomsövervakning ska enligt förslaget kunna dömas ut vid mer allvarlig brottslighet. Påföljden ska vara intensiv och behandlingsinriktad och innehålla vissa inskränkningar i den unges rörelsefrihet, t.ex. förbud att lämna bostaden på helgkvällar och helgnätter. Förbuden ska kunna kontrolleras med elektroniska hjälpmedel. Varningsstraff ska kunna dömas ut i stället för ett lågt bötesstraff om den unge tidigare är ostraffad. Betänkandet är remissbehandlat, och av årets budgetproposition framgår att regeringen avser att återkomma under mandatperioden angående förslagen (prop. 2012/13:1 utg.omr. 4 s. 19).

I december 2012 lämnades departementspromemorian Processrättsliga konsekvenser av Påföljdsutredningens förslag (Ds 2012:54). Förslagen i promemorian bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan lämnade Påföljdsutredningen sitt betänkande Nya påföljder i maj 2012. Vidare har departementspromemorian Processrättsliga konsekvenser av Påföljdsutredningens förslag nyligen lämnats. Förslagen bereds för närvarande i Regeringskansliet. Utskottet vill inte föregripa detta arbete och avstyrker därmed motion 2012/13:Ju403 (MP) yrkande 7 och 8 samt motion 2012/13:Ju356 (M).

Utskottet kan inte ställa sig bakom förslaget i partimotion 2011/12:Ju411 (SD) yrkande 12 och motionerna 2011/12:Ju379 (SD) och 2012/13:Ju250 (SD) om att personer under 18 år men över 15 år som begår våld- eller sexualbrott av grov och hänsynslös karaktär ska dömas på samma sätt som vuxna. Utskottet avstyrker motionen och motionsyrkandena.

Gallring i belastningsregistret

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om gallring av uppgifter i belastningsregistret.

Jämför reservation 9 (MP).

Motionen

I kommittémotion 2012/13:Ju403 (MP) av Agneta Börjesson m.fl. yrkande 13 begärs att möjligheterna att gallra bort fler uppgifter om unga lagöverträdare i belastningsregistret ska utredas. Frågan om gallring av uppgifter i belastningsregister är särskilt viktig när det gäller unga personer. Det finns redan i dag särskilda bestämmelser i belastningsregistret om detta.

Bakgrund

I belastningsregistret registreras uppgifter om den som genom dom, straff-föreläggande eller föreläggande av ordningsbot har ålagts en påföljd för brott. Även uppgifter om åtalsunderlåtelse eller att någon har förklarats fri från påföljd enligt 30 kap. 6 § brottsbalken antecknas i registret.

Belastningsregistret har som övergripande syfte att olika myndigheter, framför allt inom rättsväsendet, på ett enkelt sätt ska få tillgång till information om sådana belastningsuppgifter som behövs i verksamheten.

Sedan den 1 september 2010 gäller enligt 17 § lagen (1998:620) om belastningsregister att uppgifter i belastningsregistret om skyddstillsyn, villkorlig dom, ungdomsvård, överlämnande till vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, ungdomstjänst och om att någon enligt 30 kap. 6 § brottsbalken har förklarats fri från påföljd, gallras ur registret fem år efter domen eller beslutet om uppgiften avser en person som var under 18 år vid tidpunkten för brottet eller brotten. Tidigare var

gallringsfristen för de aktuella uppgifterna tio år. Som skäl för ändringen anförde regeringen bl.a. att det var viktigt att ytterligare begränsa de negativa konsekvenser som en registrering under lång tid i belastningsregistret kan medföra för en ung person (prop. 2009/10:191). Utskottet instämde i regeringens bedömning, och riksdagen antog utskottets förslag (bet. 2009/10: JuU28, rskr. 2009/10:271).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att frågan om gallring av uppgifter om unga i belastningsregistret nyligen varit föremål för övervägande och att gallringsfristerna då kortats. Utskottet ser inte skäl att i nuläget ställa sig bakom vad som yrkas i motionen. Motionsyrkandet avstyrks.

Motioner som bereds förenklat

I betänkandet behandlas motionsförslag som rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden, se förslagspunkt 11. Motionsyrkandena behandlas i betänkandena 2010/11: JuU8, 2010/11:JuU12 och 2011/12:JuU1.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Polisens brottsförebyggande arbete, punkt 1 (MP)

av Maria Ferm (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:Ju249 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 17 och avslår motionerna 2011/12:So299 av Johan Pehrson (FP) och 2012/13:Ju353 av Mikael Oscarsson (KD).

Ställningstagande

Ett samhälle där människor är engagerade i föreningsliv, deltar i samhällsdebatten och på olika sätt engagerar sig i sin omgivning skapar sammanhållning. Personer som utsätts för brott känner stöd av omgivningen och vågar anmäla och vittna, och brottslingar känns igen och anmäls. Individens behov av bekräftelse och mänskligt umgänge, av samhörighet och identifikation, bör fyllas genom t.ex. möjlighet till politisk påverkan eller deltagandet i idrottsföreningen, i bostadsrättsstyrelsen eller i samlingslokalen. Inte genom brott.

När myndigheter samverkar med ideella föreningar skapas mervärden; myndigheter når ut till människor de kanske aldrig skulle möta och får ökad kunskap om deras vardag. Socialtjänsten hittar de hemlösa eller de psykiskt funktionsnedsatta som inte tagit sig till socialkontoret. Barn i riskzonen hittar någon de vågar lita på och prata med. Kvinnan som misshandlats av sin man träffar en annan vuxen hon kan lita på.

Jag anser att polismyndigheterna ska få ett särskilt uppdrag att i varje kommun inleda ett samarbete med ideella föreningar om brottsförebyggande lokalt arbete med inriktning på barn i riskzoner.

2. Brottsförebyggande rådets (Brå) arbete, punkt 2 (MP)

av Maria Ferm (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:Ju403 av Agneta Börjesson m.fl. (MP) yrkande 5.

Ställningstagande

Jag anser att Brottsförebyggande rådet tillsammans med universitet och högskolor i Sverige ska ges i uppdrag att ta fram vetenskapliga metoder för att minska unga mäns brottslighet och sprida dessa metoder till socialtjänsterna. Detta bör ges regeringen till känna.

3. Handläggningstider, punkt 3 (S, MP, V)

av Morgan Johansson (S), Kerstin Haglö (S), Christer Adelsbo (S), Elin Lundgren (S), Arhe Hamednaca (S), Maria Ferm (MP), Mattias Jonsson (S) och Marianne Berg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2011/12:Ju359 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 17 och 2012/13:Ju373 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 3.

Ställningstagande

När unga begår brott är det viktigt att det sker en snabb reaktion. Det måste vara tydligt att det är fel att begå brott. I dag är hanteringen av unga lagöverträdare en alltför utdragen process. Detta konstaterade Riksrevisionen redan i en rapport 2009. Vi menar att regeringen måste prioritera en snabbare rättslig prövning av ungdomsbrott och att rättssystemet måste bli bättre på att hantera ungdomsbrott. Handläggningstiderna måste förkortas.

4. Rätt till biträde, punkt 5 (S, V)

av Morgan Johansson (S), Kerstin Haglö (S), Christer Adelsbo (S), Elin Lundgren (S), Arhe Hamednaca (S), Mattias Jonsson (S) och Marianne Berg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12:Ju359 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 19 och

2012/13:Ju373 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 5.

Ställningstagande

Europarådets antitortyrkommitté har kritiserat den svenska utformningen av rätten till biträde vid förhör under förundersökningar. Därför tog riksdagen beslut om nya regler som innebär att alla som förhörs under en förundersökning ska ha rätt att ha ett biträde närvarande vid förhöret, om det kan ske utan men för utredningen. Av en forskarrapport från Handelshögskolan i Göteborg för några år sedan framgår att det finns allvariga luckor i lagstiftningen om rätt till biträde, särskilt när det gäller unga personer som förhörs på grund av en brottsmisstanke. Det visade sig i rapporten att närvaron av försvarare vid förhör var skrämmande låg för barn under 18 år. Det är inte rättssäkert att låta en ungdom sitta själv i förhör med poliser eller åklagare. I ett tillstånd av nervositet, rädsla och press är det lätt att ungdomen säger saker det inte går att stå för senare. Det krävs nu en uppföljning av hanteringen av försvarares närvaro vid förhör av unga.

5. Barnahus för utredning av brott, punkt 6 (MP)

av Maria Ferm (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Ju403 av Agneta Börjesson m.fl. (MP) yrkande 3.

Ställningstagande

Lämpligen kan arbetet med att utreda misstankar om brott ske i särskilda lokaler motsvarande barnahuset, där socialtjänsten, rättsväsendet och annan kompetens samarbetar. De åtgärder regeringen föreslår i proposition

2011/12:171 Samverkan för att förebygga ungdomsbrottslighet ger verktyg som underlättar samverkan. Det krävs dock att berörda statliga och kommunala myndigheter ges samarbetsuppdrag på motsvarande sätt som skett liknande inom ramen för de s.k. barnhusen. Detta anser vi att regeringen bör ges till känna.

6. Sänkt straffmyndighetsålder, punkt 7 (SD)

av Richard Jomshof (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Ju311 av Kent Ekeröth (SD).

Ställningstagande

Av 1 kap. 6 § brottsbalken framgår att straffmyndighetsåldern är 15 år. I den bästa av alla världar är barn just barn och ungdomar är ungdomar. I den världen kan inte barn tillmätas någon skuld och ungdomar som hamnat snett behöver främst en hjälpande skjuts i rätt riktning. En sådan värld anser jag att dagens lagrum som behandlar unga lagöverträdare återspeglar och i första hand också ska avspegla.

Problem uppstår när unga lagöverträdare genom medvetna handlingar gör sig skyldiga till grova brott, som t.ex. grov misshandel och våldtäkt. Gärningar som riskerar att förstöra andras liv. Ofta kommer gärningsmännen med anledning av deras låga ålder lindrigt undan medan livet aldrig blir sig likt för brottsoffren.

Flera exempel har visat att vårt straffrättsliga system inte är anpassat för unga gärningsmän som begår grova brott. Denna lucka i lagen är farlig eftersom systemet misslyckas med att signalera en avskräckande effekt till såväl förstagångsförbrytare som återfallsförbrytare. Detta riskerar också att allvarligt skada medborgarnas tilltro till rättssystemet. En sådan tilltro förutsätter att det på ett brott följer en straffrättslig reaktion som är tillräcklig i förhållande till brottets allvar. Trovärdigheten för påföljden och acceptansen för domstolarnas påföljdsbestämning förutsätter också att påföljden ger uttryck för gärningens allvar. Det straffrättsliga systemets behandling av unga lagöverträdare under 15 år behöver därför reformeras och straffmyndighetsåldern bör sänkas från 15 år till 13 år.

Vilken påföljd gärningsmän under 15 år ska kunna få måste utredas närmare. Min avsikt är inte att en 13-åring ska låsas in i ett vanligt fängelse tillsammans med andra utan främst att ge samhället större möjlighet att reagera på brottslighet som begås av unga gärningsmän.

7. Påföljder för unga, punkt 8 (MP)

av Maria Ferm (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Ju403 av Agneta Börjesson m.fl. (MP) yrkandena 7 och 8 samt avslår motion

2012/13:Ju356 av Susanna Haby (M).

Ställningstagande

För unga som döms för brott är utgångspunkten att de så långt som möjligt ska få andra påföljder än fängelse eller särskild ungdomsvård. Jag anser att varje ungdom som döms till dessa påföljder är ett misslyckande för samhället. Personer under 21 år ska därför så långt som möjligt inte dömas till frihetsberövande påföljder. Vård inom slutna institutioner ska därför alltid vara ett sistahandsalternativ och det i än högre grad än som är fallet i dag.

I Påföljdsutredningens betänkande Nya påföljder (SOU 2012:34) lämnades förslag om utvecklade ungdomspåföljder, bl.a. att socialtjänsten ska behålla sitt huvudansvar för ungdomar under 18 år som begår brott. Utredningen föreslog att nya påföljder ska införas för unga lagöverträdare, bl.a. kontaktskyldighet för unga, som är ett alternativ till påföljderna ungdomsvård eller ungdomstjänst. Vidare föreslås att s.k. ungdomsövervakning ska kunna dömas ut vid mer allvarig brottslighet. Avslutningsvis ska ett s.k. varningsstraff kunna dömas ut i stället för ett lågt bötesstraff, om den unga lagöverträdaren är ostraffad sedan tidigare.

Jag anser att Påföljdsutredningens förslag i dessa delar är bra och förtjänar att ligga till grund för en lagstiftningsåtgärd.

8. Prövning av unga, punkt 9 (SD)

av Richard Jomshof (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12:Ju379 av Kent Ekeroth (SD),

2011/12:Ju411 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 12 och

2012/13:Ju250 av Kent Ekeroth (SD).

Ställningstagande

I dag begås många grova och hänsynslösa vålds- och sexualbrott av gärningsmän som är under 18 år gamla. Dagens system ger emellertid dessa gärningsmän en stor rabatt på straffet på grund av deras i lagens mening låga ålder. Vi anser att grova, hänsynslösa, utdragna och sadistiska brott inte alltid kan eller bör ursäktas med personens ålder. Den som är kapabel att begå fruktansvärda våldsamma brott måste också anses vara kapabel att ta konsekvenserna av sitt handlande. Vi anser att man ska kunna pröva om personer under 18 år men över 15 år som gjort sig skyldiga till vålds- och sexualbrott av grov och hänsynslös karaktär vid straffmätningen ska behandlas som vuxna. Döms gärningsmannen som vuxen till fängelse ska straffskalan tillämpas fullt ut utan straffrabatt.

9. Gallring i belastningsregistret, punkt 10 (MP)

av Maria Ferm (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:Ju403 av Agneta Börjesson m.fl. (MP) yrkande 13.

Ställningstagande

Inom allt fler sektorer krävs i dag att de som erbjuds ett arbete kan visa upp ett straffregisterutdrag. Detta sker i syfte att öka tryggheten inom vård, skola och omsorg eller för den delen i taxibilar, men det innebär också en risk för stigmatisering av den som redan avtjänat sitt straff. Utredningen om integritetsskydd i arbetslivet lämnade i sitt betänkande Integritetsskydd i arbetslivet (SOU 2009:44) bl.a. förslag som avsåg att i viss mån motverka denna stigmatisering.

Frågan om gallring av uppgifter i belastningsregister och således vilka uppgifter som vid ett utdrag kan finnas i registret blir särskilt viktig när det gäller unga personer. Det finns redan i dag särskilda bestämmelser i lagen om belastningsregister (1998:620) om detta. Den person som dömdes för ett brott vid 17 års ålder kan vara en helt annan i 20-årsåldern. I dag gallras vissa uppgifter efter fem år och ytterligare vissa efter tio år för personer under 18 år. Vi vill att möjligheten att gallra fler uppgifter ska utredas.

Särskilda yttranden

Motioner som bereds förenklad (S, SD)

Morgan Johansson (S), Kerstin Haglö (S), Christer Adelsbo (S), Elin Lundgren (S), Arhe Hamednaca (S), Richard Jomshof (SD) och Mattias Jansson (S) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt vissa motionsförslag. Då det gäller dessa förslag hänvisar vi till de ställningstaganden som gjorts av företrädare för våra respektive partier i motsvarande frågor i betänkandena 2010/11:JuU8, 2010/11:JuU12 och 2011/12:JuU1. Vi vidhåller de synpunkter som förts fram där men avstår från att på nytt ge uttryck för avvikande uppfattningar i en reservation.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011

2011/12:Ju243 av Andreas Carlson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att undersöka möjligheterna att införa s.k. bekymringssamtal.

2011/12:Ju253 av Mats Gerdau (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga att ersätta bötesstraffet för ungdomar med ungdomstjänst.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska överväga att se över att införa helgavskiljning, en ny straffpåföljd för unga lagöverträdare.

2011/12:Ju319 av Mikael Oscarsson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om föräldraansvaret vid ungdomsbrottslighet.

2011/12:Ju359 av Morgan Johansson m.fl. (S):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kontaktpoliser.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om snabbare handläggning av ungdomsbrott.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ungas rätt till biträde.

2011/12:Ju379 av Kent Ekeröth (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det vid grova våldsbrott av hänsynslös karaktär utförda av personer över 15 år men under 18 år ska prövas om gärningsmannen ska dömas som vuxen, och att om gärningsmannen döms till fängelse som vuxen straffskalan ska tillämpas fullt ut utan straffrabatt.

2011/12:Ju388 av Kent Ekeröth och Lars Isovaara (båda SD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lagen med särskilda bestämmelser om unga bör reformeras för att endast inkludera personer som ännu inte har fyllt 18 år.

2011/12:Ju411 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lagen med särskilda bestämmelser om unga bör reformeras för att endast inkludera personer som ännu inte fyllt 18 år.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det vid grova våldsbrott av hänsynslös karaktär utfört av personer över 15 men under 18 år ska prövas om gärningsmannen ska dömas som vuxen samt att straffskalan ska tillämpas fullt ut utan straffrabatt om gärningsmannen döms till fängelse.

2011/12:So299 av Johan Pehrson (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av information till polisen.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012

2012/13:Ju227 av Hans Hoff (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en nationell strategi för att motverka kriminalitet bland unga.

2012/13:Ju249 av Maria Ferm m.fl. (MP):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att polismyndigheterna ska få ett särskilt uppdrag att i varje kommun inleda samarbete med ideella föreningar om brottsförebyggande lokalt arbete med inriktning på barn i riskzoner.

2012/13:Ju250 av Kent Ekeröth (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det vid grova vålds- eller sexualbrott, speciellt de av hänsynslös karaktär, som utförs av personer under 18 år men över 15 år ska prövas om gärningsmannen ska dömas som vuxen och att straffskalan ska tillämpas fullt ut utan straffrabatt om gärningsmannen döms som vuxen.

2012/13:Ju308 av Kent Ekeröth och Björn Söder (båda SD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lagen med särskilda bestämmelser om unga reformeras för att endast inkludera personer som ännu inte fyllt 18 år.

2012/13:Ju311 av Kent Ekeröth (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att straffmyndighetsåldern bör sänkas från 15 år till 13 år.

2012/13:Ju353 av Mikael Oscarsson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att genomföra Kronobergsmodellen i hela landet för att stävja ungdomsfylleri och våld i offentlig miljö.

2012/13:Ju356 av Susanna Haby (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det när det gäller ungdomar som inte kan få fängelse på grund av för låg ålder, framöver ska övervägas möjligheten till nya straff och behandlingar som är mer relevanta och tar större hänsyn till brottets karaktär än samhällstjänst och vård enligt socialtjänstlagen gör.

2012/13:Ju365 av Helena Bouveng (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska överväga att införa helgavskiljning, en ny straffpåföljd för unga lagöverträdare.

2012/13:Ju373 av Morgan Johansson m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kontaktpoliser.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen måste se till att verka för att korta handläggningstiderna vid ungdomsmål.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hanteringen av försvarares närvaro vid förhör av unga.

2012/13:Ju403 av Agneta Börjesson m.fl. (MP):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att samma koncept som finns i de så kallade barnhusen på försök ska upprättas i olika delar av landet, för att utreda barn som misstänks ha begått brott.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Brå tillsammans med universitet och högskolor ska ta fram metoder för ett effektivt arbete för att förhindra att unga män begår brott.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fängelse eller slutna ungdomsvård ska vara sistahandsalternativ för dömda som är yngre än 21 år.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nya påföljder för unga brottslingar.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökade möjligheter till gallring av uppgifter i belastningsregister för unga.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 11

Motion	Motionärer	Yrkanden
11. Motioner som bereds förenklat		
2011/12:Ju243	Andreas Carlson (KD)	
2011/12:Ju253	Mats Gerdau (M)	1 och 2
2011/12:Ju359	Morgan Johansson m.fl. (S)	14
2011/12:Ju388	Kent Ekeroth och Lars Isovaara (båda SD)	2
2011/12:Ju411	Jimmie Åkesson m.fl. (SD)	7
2012/13:Ju227	Hans Hoff (S)	
2012/13:Ju308	Kent Ekeroth och Björn Söder (båda SD)	2
2012/13:Ju365	Helena Bouveng (M)	
2012/13:Ju373	Morgan Johansson m.fl. (S)	1